

ศศิธร เมตชีโมโต:
โรเบิร์ตภาษาและวัฒนธรรม

ไหว้พระรับปีใหม่

สวัสดี ปีใหม่คะ มิตรรักนักอ่านที่เคารพรักทุกท่าน ปีหนึ่งๆ ผ่านไปไว้มากจริงๆ นะคะ ช่วงขึ้นปีใหม่คนไทยเรามักจะไปไหว้พระ ตักบาตร ทำบุญที่วัด เพื่อเริ่มวันแรกของปีด้วยจิตใจที่เบิกบานแจ่มใส ด้วยเชื่อว่า “การเริ่มต้นที่ดี คือ ส่วนหนึ่งของความสำเร็จ” ใช่ไหมล่ะคะ จากอดีตดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เกิดกิจกรรม “ไหว้พระ ๙ วัด” ขึ้นมา สนุกกับภาษาฉบับนี้ขอนำเสนอที่มาของกิจกรรม “ไหว้พระ ๙ วัด” รวมถึงข้อมูลเกี่ยวข้องที่น่าสนใจ และเป็นเรื่องที่คุณไทยควรรู้ค่ะ

“การเริ่มต้นที่ดี คือ ส่วนหนึ่งของความสำเร็จ” จากอดีตดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดกิจกรรม “ไหว้พระขอพรเสริมสิริมงคลต้อนรับปีใหม่” ขึ้นเมื่อต้นปี ๒๕๕๔ เพื่อให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่สนใจได้เดินทางท่องเที่ยวสักการะสถานที่อันเป็นมงคล เริ่มต้นปีอย่างมีความสุขสงบทางใจ ตามคติความเชื่อของไทย อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ถึงคุณค่าของโบราณสถานที่สำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์ และบริเวณโดยรอบอีกด้วย สาเหตุที่ใช้เลข ๙ เพราะเป็นเลขที่เป็นสิริมงคลของคนไทย และโครงการนี้ถือว่าก่อกำเนิดในยุคสมัยรัชกาลที่ ๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (guru.sanook.com)

edtguides.com ขยายความกิจกรรม “ไหว้พระขอพรเสริมสิริมงคลต้อนรับปีใหม่” ว่า กิจกรรมดังกล่าวที่ ททท. จัดขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมไหว้พระ ๙ วัดที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ไหว้พระขอพร ๙ พระอารามหลวง รอบเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อความเป็นสิริมงคล และความร่มเย็นเป็นสุข

๒. ไหว้พระประจำ ๙ รัชกาล กับ ๘ พระอารามหลวงภายในกรุงเทพมหานคร เพื่อความเป็นสิริมงคล และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

๓. ไหว้พระ ๙ วัด ล่องแม่น้ำเจ้าพระยา สัมผัสวิถีชีวิตของผู้คนริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ผู้เขียนขอกล่าวถึงกิจกรรมแรก “ไหว้พระขอพร ๙ พระอารามหลวง” โดยเริ่มจากความหมายของ “พระอารามหลวง” ก่อนนะคะ พัทธนะ บุญประดิษฐ์ ได้เขียนบทความ “วัดก็มีชั้น” ไว้ในคลังความรู้ เว็บไซต์สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ว่า ชาวพุทธในประเทศไทยรู้จักวัดกันดี และคงทราบว่าวัดแบ่งเป็นวัดหลวงกับวัดราษฎร์ วัดหลวงหรือพระอารามหลวงเป็นวัดที่มีชั้น ชั้นในที่นี้เปรียบเหมือนบรรดาศักดิ์ของวัด โดยแบ่งเป็นชั้นเอก ชั้นโท และชั้นตรี มีชื่อเรียกตามชั้น ดังนี้

- พระอารามหลวงชั้นเอกชนิดสูงสุดเรียกว่า ชั้นเอกชนิดราชวรมหาวิหาร เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- พระอารามหลวงชั้นเอกชนิดต่ำสุดเรียกว่า ชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร เช่น วัดพระศรีมหาธาตุ วัดพระธาตุพนม (จังหวัดนครพนม)
- พระอารามหลวงชั้นโทชนิดสูงสุดเรียกว่า ชั้นโทชนิดราชวรมหาวิหาร มี ๒ วัด คือ วัดสระเกศ และวัดชนะสงคราม
- พระอารามหลวงชั้นโทชนิดที่มีฐานะต่ำกว่าชนิดราชวรวิหาร เรียกว่า ชั้นโทชนิดวรมหาวิหาร เช่น วัดจักรวรรดิวัดระฆังโฆสิตาราม
- พระอารามหลวงชั้นโทชนิดต่ำสุดเรียกว่า ชั้นโทชนิดวรวิหาร เช่น วัดบพิตรพิมุข วัดอนงคาราม
- พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดที่มีฐานะต่ำกว่าชนิดราชวรวิหาร เรียกว่า ชั้นตรีชนิดวรวิหาร เช่น วัดราชนันทดา วัดเทพธิดา
- พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ เช่น วัดตรีทศเทพ วัดชัยชนะสงคราม

เมื่อกล่าวถึงชื่อวัดแบบเต็มได้ว่า วัดบพิตรพิมุขเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดวรวิหาร เป็นวัดมหานิกาย ดั้งเดิมเป็นต้น ส่วนวัดราชบุรุษหรือวัดสามัญจะไม่มีชั้น แต่ทั้งวัดหลวง และวัดราชบุรุษแบ่งเป็นนิกาย ๒ นิกาย คือ ธรรมยุติกนิกาย และมหานิกาย

พระอารามหลวง ๙ แห่งรอบเกาะรัตนโกสินทร์มีรายชื่อและประวัติโดยย่อ ดังต่อไปนี้

๑) **วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)** เป็นส่วนหนึ่งของพระบรมมหาราชวัง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญคือพระแก้วมรกต หรือ พระแก้วมรกต พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองท่าจากมรกตนี้งาม อัญเชิญมาจากกรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว อีกทั้งสถาปัตยกรรมของวัดยังวิจิตรงดงามตระการตาเป็นที่ติดตาตรึงใจของผู้มาเยือน คติของวัดนี้คือ “จิตใจสะอาด ดุจรัตนตรัย”

๒) **วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์)** ตั้งอยู่แขวงบรมมหาราชวัง เดินจากวัดพระแก้วมาไม่ไกล ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ หรือ พระนอน มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศ วัดนี้เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ อีกทั้งยังเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย องค์การยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำโลกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เนื่องจากเป็นศูนย์รวมสรรพวิชาหลากหลายแขนง รวมถึงการนวดเพื่อสุขภาพและการนวดบำบัดอาการเจ็บป่วยต่างๆ คติของวัดนี้คือ “ร่มเย็นเป็นสุข”

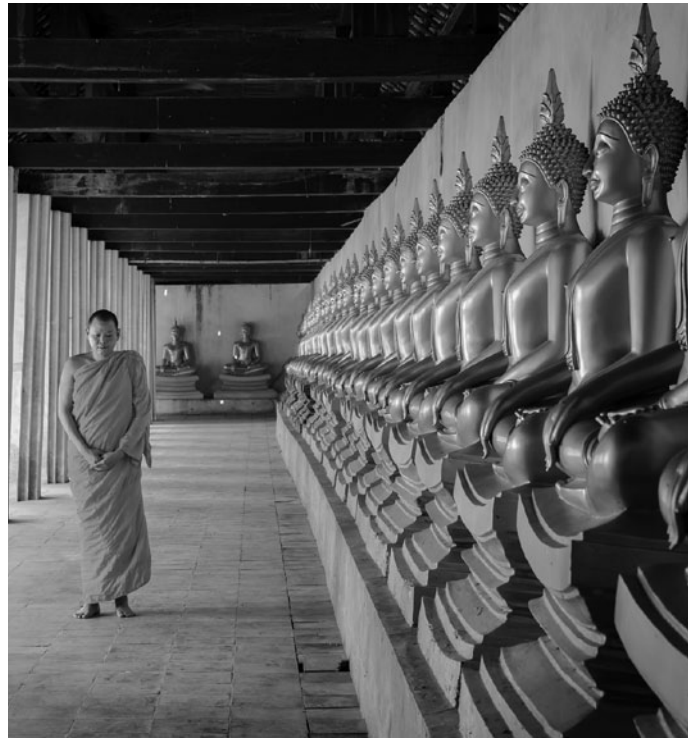
๓) **วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร** จากวัดโพธิ์เข้ามาหาหัวพระที่ฝั่งธนบุรีกันบ้าง บริเวณนี้มีวัดถึง ๓ แห่งให้เราได้ไปไหว้กัน เริ่มจากวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อวัด ซึ่งคำว่า “กัลยาณมิตร” หมายถึง มิตรดี หรือเพื่อนดี มีที่มาจากความสัมพันธ์ส่วนพระองค์กับเจ้าพระยานิกรบดินทร (โต) ผู้บริจาคที่ดินบ้านของท่านก่อสร้างพระอารามวัดแห่งนี้ ภายในพระอุโบสถของวัดประดิษฐาน หลวงพ่อโต (ข้าบกอง) ซึ่งจำลองมาจากวัดพนัญเชิง จังหวัดอยุธยา คติของวัดนี้คือ “เดินทางปลอดภัย มีมิตรไมตรีที่ดี”

๔) **วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร** ตั้งอยู่ที่ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ มีพระปรางค์ที่งดงามเป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง ภายในมีพระประธาน พระพุทธธรรมมิกะราชโลกธาตุติดก เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย คติของวัดนี้คือ “ชีวิตรุ่งโรจน์ทุกคืนวัน”

๕) **วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร** วัดชื่อดังอีกแห่งของฝั่งธนฯ ตั้งอยู่ที่ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีชื่อเดิมว่า วัดบางหว้าใหญ่ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ได้ขุดพระขังโบราณในเขตวัด ทำให้ประชาชนพากันเรียกว่า “วัดระฆัง” พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้นำระฆังที่ขุดพบไปไว้ที่วัดพระแก้ว และทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างชดเชยให้วัดระฆังใหม่ ๕ ลูก และพระราชทานชื่อให้ใหม่ว่า “วัดระฆังโฆสิตาราม” คติของวัดนี้คือ “มีชื่อเสียงโด่งดัง คนนิยมชมชอบ”

๖) **วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร** ไหว้พระวัดฝั่งธนฯ แล้วข้ามกลับมาไหว้พระกันต่อที่ฝั่งพระนคร โดยนั่งเรือข้ามฟากจากวัดระฆังไปขึ้นที่ท่าพระจันทร์ แล้วต่อรถไปยังวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ที่บางลำพู ใกล้กับถนนข้าวสาร วัดแห่งนี้รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ที่สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาททรงมีชัยชนะต่อพม่าในการรบทั้ง ๓ ครั้ง ภายในประดิษฐาน พระพุทธรูปสี่ศรีโลกเขมร พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ไหว้พระวัดนี้เชื่อกันว่าจะมีมิตรดีไว้ซึ่งศัตรู ชนะภัยทั้งปวงตามชื่อวัดชนะสงคราม

๗) **วัดบวรนิเวศวิหาร ราชวรมหาวิหาร** ตั้งอยู่ที่บางลำพู เขตพระนคร วัดแห่งนี้เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ครั้งทรงผนวชคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ตลอดถึงพระบรมวงศ์ชั้นสูง

ที่ทรงผนวชเกือบทุกพระองค์ อีกทั้งยังคงเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชถึง ๔ พระองค์ และยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยด้วย ขณะเดียวกันวัดบวรนิเวศวิหารยังเป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชสรีรางคาร* ของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี รวมถึงพระบรมราชสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร อีกด้วย ภายในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปชินสีห์ ประดิษฐานเป็นพระประธาน คติของวัดนี้ “พบแต่สิ่งดีงามในชีวิต”

๘) วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ที่เสาชิงช้า สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีชื่อเดิมว่า “วัดสุทธาวาส” ต่อมาได้รับพระราชทานชื่อว่า “วัดสุทัศนเทพวราราม” ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ภายในประดิษฐานพระศรีศากยมุนี พระพุทธรูปสมัยสุโขทัยที่มีความงดงามยิ่ง คติของวัดนี้คือ “มีวิสัยทัศน์กว้างไกลตามชื่อ มีเสน่ห์แก่บุคคลทั่วไป”

๙) วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร หรือ ภูเขาทอง ตั้งอยู่ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย วัดแห่งนี้สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์และขุดคลองรอบพระอาราม แล้วพระราชทานนามใหม่ ว่า “วัดสระเกศ” ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะและสร้าง “พระบรมบรรพต” หรือ ภูเขาทองขึ้น ซึ่งการก่อสร้างแล้วเสร็จในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

* พระบรมราชสรีรางคาร หมายถึง ซี่งเ้า้นอกจากกระดูกเป็นส่วนที่เหลือหลังจากการถวายพระเพลิงพระมหากษัตริย์ โดยจะอัญเชิญไปประดิษฐานตามพระอารามหลวง

เจ้าอยู่หัว บูชาพระบรมธาตุภูเขาทอง พระอัฐสุวรรส หลวงพ่ออดุสิต อธิฐาตุสมเด็จพะสังฆราช เชื่อว่าจะมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ด้วยชื่อวัดสระเกศนั้นหมายถึง การชำระสิ่งสกปรกและเสริมสร้างความคิด อันเป็นสิริมงคล

ที่มาข้อมูล

กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด เสริมสิริมงคลกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก

<http://www.edtguide.com/news/3834/กิจกรรมไหว้พระ-9-วัด-เสริมสิริมงคลกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย> เมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระอารามหลวง ๙ แห่งรอบเกาะรัตนโกสินทร์ เรียบเรียงจาก ไหว้พระขอพรรับปีใหม่. สืบค้นจาก http://hq.prd.go.th/prtechnicaladm/ewt_news.php?nid=590&filename=index;

ไหว้พระ 9 วัด ตลอดปี 2017 ในกรุงเทพฯ เดินทางง่ายแค่นี้มาดู!. สืบค้นจาก <https://www.mushroomtravel.com/page/new-year-temple/> เมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พืชนะ บุญประดิษฐ์. (๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓). วัดกัมมัสถาน. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=วัดกัมมัสถาน-๒๙-มีนาคม-๒๕๕๓> เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ภาพประกอบ

๑) <http://www.edtguide.com/news/3834/กิจกรรมไหว้พระ-9-วัด-เสริมสิริมงคลกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย>

๒) <https://travel.kapook.com/view116785.html>